

องค์ความรู้จากการปฏิบัติงานของเกษตรกรอำเภอหนองแขง “ปุ๋ยสั่งตัด” ช่วยลดต้นทุนการผลิต

ในยุคเศรษฐกิจทุนนิยม เกษตรกรต้องแข่งขันทั้งด้านราคาและคุณภาพ จึงควรเร่งพัฒนาตนเองให้เป็น “มืออาชีพ” เร็วที่สุด คือ ทำการเกษตรอย่างมีเป้าหมายชัดเจน มีหลักคิดที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้ข้อมูลและความรู้ประกอบการตัดสินใจในทุกๆ ขั้นตอน

เป้าหมายแรกของเกษตรกรมืออาชีพควรอยู่ที่การลดต้นทุน เพราะเริ่มได้ทันทีด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์โครงสร้างของต้นทุนการผลิต แล้วกำหนดเป้าหมายต้นทุนการผลิตครั้งต่อไปว่าจะอยู่ที่เท่าไร? จะลดค่าใช้จ่ายส่วนไหน? และด้วยวิธีการอย่างไร?

พืชทุกชนิดจะเจริญเติบโตดีและให้ผลผลิตสูงก็ต่อเมื่อเกษตรกรสามารถจัดการให้เกิด “ความลงตัวพอดี” ระหว่างพันธุ์พืชกับปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง อาทิ ดิน ปุ๋ย น้ำ วัชพืช โรค แมลง ฯลฯ

ถ้าต้องการลดต้นทุนการผลิตร้อยละ 20 โดยผลผลิตข้าวไม่ลดลงและอาจเพิ่มผลผลิตข้าวได้ร้อยละ 20 ลดระยะเวลาในการหว่านปุ๋ย ลดการใช้สารเคมี ช่วยให้สภาพแวดล้อมบริเวณท้องนาดีขึ้น เพิ่มปริมาณศัตรูธรรมชาติ ต้องดูแลจัดการเป็นพิเศษใน 4 “จุดคอขวด” ดังนี้

1. เมล็ดพันธุ์ข้าว ปัญหาใช้อัตราเมล็ดพันธุ์มากเกินไป ควรใช้เพียง 15 – 20 กก./ไร่ และใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ได้รับการรับรอง มีเปอร์เซ็นต์การงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 หรือเปลี่ยนวิธีการทำนาจากการทำนาหว่าน เป็นการทำนาแบบนาโยน ใช้เมล็ดพันธุ์ 7 กก./ไร่ หรือการทำนาแบบนาหยอด ใช้เมล็ดพันธุ์ 12 กก./ไร่

2. การปรับปรุงบำรุงดิน ปัญหาดินเสื่อมโทรม และการเผาฟางข้าวหลังการเก็บเกี่ยว ควรไถกลบหรือหมักฟางในนา โดยเร่งการผุพังสลายตัวด้วยปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งจะช่วยลดการใช้ปุ๋ยในโตรเจนลงได้มาก ทั้งยังช่วยลดการระบาคของหนอนกอ ส่วนดินที่เสื่อมโทรมมาก ควรปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด อาทิ ปอเทือง ถั่วมะแฮะ ถั่วเขียว ถั่วพรี ถั่วพุ่ม ฯลฯ และควรมีการพักนาควรทำนาปีละไม่เกิน 2 ครั้ง

3. การใช้ปุ๋ยเคมี ปัญหาใช้ปุ๋ยเคมีผิดสูตร ผิดเวลา ผิดวิธี และผิดปริมาณ ควรใช้เทคโนโลยี “ปุ๋ยสั่งตัด” รวมทั้งการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หรือปุ๋ยแต่งหน้า (ปริมาณครึ่งหนึ่งของปุ๋ยในโตรเจนทั้งหมด) ต้องให้ถูกเวลาด้วย แนะนำให้ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 ในวันที่ 60 นับถอยหลังจากวันเก็บเกี่ยว ซึ่งเป็นระยะก้านิคมช่อดอกของข้าว เช่น พันธุ์ข้าวอายุ 110 วัน (สุพรรณ 1 ชัยนาท 1 และ กข 31) ใส่ปุ๋ย 50 วันหลังหว่าน พันธุ์ข้าวอายุ 115 วัน (สุพรรณ 3) ใส่ปุ๋ย 55 วันหลังหว่าน และพันธุ์ข้าวอายุ 120 วัน (ปทุมธานี 1) ใส่ปุ๋ย 60 วันหลังหว่าน เป็นต้น

4. การใช้สารฆ่าแมลง ปัญหาใช้สารฆ่าแมลงเกินความจำเป็น ถ้าใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวในอัตราที่เหมาะสม และใช้ปุ๋ยเคมีถูกต้อง ปัญหานี้จะลดลงได้มาก เนื่องจากการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์จะเพิ่มความแข็งแรงให้กับต้นข้าว ในการใช้แนะนำให้สำรวจแมลงศัตรูข้าวก่อนฉีดพ่นสารฆ่าแมลงทุกครั้ง

“ปุ๋ยสังเคราะห์” (เกลือมีขนาดพอดีตัว) เป็นเทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยที่นำปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของพืช ได้แก่ พันธุ์พืช แสง อุณหภูมิ น้ำฝน ชุคดิน และข้อมูล เอ็น-พี-เค ในดินขณะนั้น มาใช้กำหนดคำแนะนำการใช้ปุ๋ย จึงมีความถูกต้องมากขึ้น แต่ยังคงแนะนำให้เกษตรกรปรับการใช้ปุ๋ยอีกครั้งหนึ่งด้วยตนเอง โดยสังเกตการเจริญเติบโตของพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยให้มากยิ่งขึ้น

การใช้เทคโนโลยี “ปุ๋ยสังเคราะห์” มี 3 ขั้นตอน

1. ตรวจสอบข้อมูลชุดดิน สอบถามได้ที่สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด หรือตรวจสอบจากเว็บไซต์ www.soil.doae.go.th หรือตรวจสอบกับกรมส่งเสริมการเกษตรเพียงท่านทราบ ค่า GPS แปลงนาของตนเอง เท่านั้นที่จะทราบชุดดินในพื้นที่ทำการเพาะปลูก

2. ตรวจสอบปริมาณ เอ็น-พี-เค ในดิน ใช้ชุดตรวจสอบ เอ็น-พี-เค ในดินแบบรวดเร็ว ซึ่งเกษตรกรวิเคราะห์ได้ด้วยตนเองภายใน 30 นาที (ค่าน้ำยา 50 บาทต่อตัวอย่าง) ควรมีการรวมกลุ่มกันตรวจ ในการตรวจแต่ละครั้ง ตัวอย่างดินควรมีประมาณ 25 ตัวอย่าง (เนื่องจากน้ำยาเบอร์ 9 เมื่อผสมแล้วสามารถเก็บได้เพียงอายุ 1 เดือนเท่านั้น)

3. ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำ ศึกษาจากคู่มือคำแนะนำการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ หรือโปรแกรมคำแนะนำการใช้ปุ๋ยสังเคราะห์ ซึ่งดาวน์โหลดโปรแกรมได้จากเว็บไซต์ www.ssnm.agr.ku.ac.th หรือสอบถามได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง

หมายเหตุ ควรวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืช 3 ฤดูปลูกติดต่อกัน เพื่อปรับการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากนั้นแนะนำให้วิเคราะห์ดินทุก 2 ปี

เจ้าหน้าที่ผู้ติดต่อความรู้: นายพงศ์ ภูขาว

ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ (เกษตรอำเภอ) สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแขง จังหวัดสระบุรี

www.saraburi05.doae.ag.th